

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, старшого дослідника

**Шкарупи Костянтина Вікторовича на дисертаційне дослідження
Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади
регулювання рекрутингових послуг в Україні», поданого до захисту у
спеціалізовану вчену раду Науково-дослідного інституту публічного
права на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Зі зміною економічних і соціальних умов ринок праці в Україні постійно еволюціонує. Це ставить перед державою завдання створення чіткої правової бази, яка б регулювала діяльність рекрутингових агентств і забезпечувала прозорість та справедливість процесу підбору кадрів. В умовах глобалізації, цифровізації та міграційних процесів, важливо, щоб регуляторна система була адаптована до нових викликів. Відсутність належного правового регулювання рекрутингових послуг може призвести до зловживань з боку недобросовісних агентств, що надають послуги з працевлаштування. Тому розробка чітких адміністративно-правових норм необхідна для захисту прав і свобод громадян, які користуються рекрутинговими послугами, сприятимуть запобіганню шахрайству та забезпеченню відповідних гарантій. Крім зазначеного, для розвитку бізнесу та підвищення якості рекрутингових послуг необхідна правова визначеність, а адміністративно-правові засади мають створювати умови для легальної діяльності рекрутингових компаній, сприяти розвитку конкурентного ринку праці та забезпечувати дотримання законодавства всіма учасниками процесу.

Обрана авторкою дисертації тема для дослідження є дійсно дуже актуальною, стосується глибокого аналізу проблематики адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні та пошуку ефективних шляхів її вирішення. Досягнення означеного є можливим шляхом створення збалансованого правового середовища, яке б сприяло розвитку

ринку праці, захисту прав громадян та відповідає європейським і міжнародним стандартам. Все це в сукупності дає змогу узагальнити, що дисертаційне дослідження адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні є надзвичайно актуальним.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є високою. Авторка опрацювала достатню кількість джерел – в списку використаних джерел наведені наукові праці теоретичного змісту, дослідження практиків, що свідчить, що в дисертації приділена увага як теоретичним аспектам, так і практичним аспектам досліджуваної теми. Катерина Слабко уважно поставилася до аналізу джерел теоретичного характеру – в дисертації представлено аналіз значної кількості таких джерел. Полемізуючи з науковцями-юристами на сторінках дисертації, авторка виводила власні висновки, рекомендації, узагальнення. І тут дуже добре прослідковується вдалість вибору авторкою дисертації методів дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, мають вагомим загальнонаціональним значенням, що підтверджується актами про впровадження результатів дисертаційного дослідження, які можуть бути використані в: науково-дослідній сфері – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); законотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства в частині оптимізації адміністративно-правових засад регулювання рекрутингових послуг в Україні; освітньому процесі – при розробці лекційних курсів з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Науковим положенням, висновкам і рекомендаціям, сформульованим у дисертації, властивий високий ступінь наукової новизни. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах

науки адміністративного права, яке крізь призму аналізу законодавчої та наукової доктрин системно та послідовно розкриває зміст та сутність сучасного розуміння рекрутингу у дискурсі діяльності, що має комерційну, соціальну, організаційну чи іншу спрямованість з точки зору об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Заслуговує схвалення, запропонована авторкою дисертації сучасної інтерпретації різновидів форм координації суб'єктів надання рекрутингових послуг – асоціації та об'єднання суб'єктів надання рекрутингових послуг; аутсорсингові партнерства; спільні заходи, дослідження, ініціативи, проєкти і т.д. – з уточненням, що остання з таких за функціональною природою є аналогічною їхній взаємодії, адже попри те, що організатор проєкту/заходу/ініціативи тощо формально реалізує управлінський процес, однак більшою мірою їхні взаємозв'язки побудовані на основі співробітництва, де об'єднуються зусилля для досягнення спільної мети.

Варто схвалити й наукове розуміння концепту «безоплатність послуг з працевлаштування для шукачів», що здійснено авторкою через призму розкриття його цільових намірів: а) якщо шукач, як споживач послуг, має намір працевлаштуватись, – розрахунок за такі послуги має здійснювати роботодавець, який вже співпрацює з суб'єктом господарювання у сфері працевлаштування; б) якщо шукач звертається до таких суб'єктів з метою, наприклад, підвищення свого рівня компетентності, здійснення професійного чи психологічного тестування задля виявлення сильних та слабких його сторін як спеціаліста або надання рекомендацій чи допомоги у покращенні рейтингу на ринку праці, – розрахунок за ці послуги має здійснюватись безпосередньо шукачем роботи, адже ці дії спрямовані на саморозвиток та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці; вони є особистими інвестиціями шукача у власну кар'єру та професійний розвиток.

Авторка дисертації дуже переконливо обґрунтувала, що система суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері надання рекрутингових послуг в Україні є значно вужчою у порівнянні з колом

суб'єктів, наділених можливістю реалізації правового впливу на процедури та механізми її належного здійснення, адже обмежується виключно представниками владних повноважень, які зобов'язані формувати та реалізовувати (а також сприяти цим процесам) державну політику забезпечення розвитку рекрутингової індустрії. Крім зазначеного, авторкою наголошено, що основна проблема полягає у тому, що означена політика наразі не сформована, однак узагальнено може бути виокремленою з-поміж суспільних відносин, які виникають та розвиваються у межах сфер зайнятості населення та державної кадрової політики України. За цим контекстом система аналізованих суб'єктів може бути представленою у такому вигляді: Кабінет міністрів України, інші центральні органи виконавчої влади, де Міністерство економіки України є провідним, а, наприклад, Міністерство освіти і науки України, Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України – мають окремі повноваження у межах процесів забезпечення її функціональності; Державна служба зайнятості України.

Окремо слід вказати, що авторка дисертації навела достатньо аргументів стосовно пропонованою нею наукового розуміння концепту «рекрутинг» як певний процес він має свої особливості, що дозволяють виокремлювати його в самостійне соціально-економічне, а відповідно – і правове явище. Його авторка розглядає з різних сторін, зокрема як: процес забезпечення конкурентоспроможності організації у спосіб задоволення її кадрових потреб штатним рекрутером (відділом кадрів); різновид комерційної діяльності; вид соціальної послуги у сфері зайнятості населення тощо.

Загалом у дисертації запропоновано та належним чином обґрунтовано значну кількість змін та доповнень до чинного адміністративного законодавства, норми якого забезпечують проходження військової служби жінками в Україні.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, повною мірою викладені в наукових публікаціях,

зарахованих за темою дисертації. За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано дев'ять наукових публікацій, серед яких п'ять статей – у наукових фахових виданнях, визначених МОН України як фахові з юридичних наук та чотири тези доповідей, які оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях. Наведене свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертації належно пройшли апробацію.

Проаналізувавши за кількісними та якісними показниками наукові роботи, які були опубліковані за матеріалами дисертаційного дослідження, я можу узагальнити, що: 1) наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, повною мірою викладені в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, 2) наукові роботи, які були опубліковані, за матеріалами дисертаційного дослідження відповідають вимогам, встановленим у Наказі МОН України від 23 вересня 2019 року № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Відсутність порушень академічної доброчесності. Проаналізувавши зміст дисертації, можна констатувати, що авторкою дисертації дотримано вимоги академічної доброчесності повною мірою. Дисертація містить посилання на використані в її тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень та відомостей. Надано повну інформацію про результати наукової діяльності й використані методики досліджень. У дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикацій, фальсифікацій та інших порушень академічної доброчесності.

Констатуючи, дисертація є самостійним, завершеним, комплексним науковим дослідженням, в якому повною мірою розкрита його тема, досягнута мета, яка перед ним висувалась, та вирішені всі задачі, які ставились перед дисертаційним дослідженням.

Відповідно, рецензія на дисертацію – позитивна. Дисертація відповідає вимогам, які висуваються до такого роду наукових праць – і щодо змісту, і щодо оформлення.

Хоча дисертація оцінюється позитивно, варто звернути увагу на наступні зауваження і дискусійні питання стосовно її положень.

1. Досить спірним видається формулювання «спеціальні джерела об'єктивізації міжнародних стандартів надання рекрутингових послуг» з точки зору того відсутності нормативності їхнього змісту (підрозділ 1.2).

2. Зазначаючи про те, що: «професійні організації як інститут саморегулювання у сфері рекрутингової діяльності не надто організоване явище, однак має перспективи до розвитку в Україні» варто уточнювати, які безпосередньо механізми та процедури можуть бути використані для створення та підтримки таких організацій. Окрім того, варто було розглянути потенційні проблеми та виклики, з якими може зіткнутися Україна при створенні таких організацій, - починаючи від питань фінансування, законодавчої бази чи культурних бар'єрів до відсутність досвіду у спеціалістів щодо питань організації професійного середовища (підрозділ 2.1).

3. Авторці варто було б надати більш розширену характеристику того як саме правовий статус суб'єктів господарювання у сфері рекрутингу відрізняється від інших суб'єктів у сфері працевлаштування (підрозділ 2.2).

4. Спірним вбачається тезис авторки, що будь-яка система може бути життєздатною без активного втручання держави на засади її розвитку (підрозділ 3.2), адже існує низка прикладів, які доводять, що повна відсутність державного регулювання може призвести до дестабілізації ринку, зростання нерівності та виникнення монополій. У багатьох сферах економіки, включаючи ринок праці, державне втручання є необхідним для забезпечення рівних можливостей, захисту прав працівників та підтримки справедливих умов конкуренції.

Слід окремо наголосити, що наведені вище зауваження і дискусійні питання не мають впливу на наукову та прикладну цінність дисертаційної роботи. Їхня наявність є свідченням багатоаспектності піднятих питань, доречного суб'єктивізму авторки, що сприяв розвитку наукової полеміки щодо досліджуваних нею питань.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

У дисертації Слабко Катерини Василівни отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Вона є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана нею особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених ним досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки адміністративного права.

Структура та зміст дисертації відповідають її назві, а основні її наукові положення, висновки та рекомендації, характеризуються новизною, достовірністю, достатньою повнотою їх викладення.

На підставі вказано вище можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Слабко Катерини Василівни на тему «Адміністративно-правові засади регулювання рекрутингових послуг в Україні», подане на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Слабко Катерина Василівна – заслуговує на

присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент –

провідний науковий співробітник

Науково-дослідний інститут публічного права,

доктор юридичних наук,

старший дослідник

Костянтин ШКАРУПА